

INCURSIUNEA DE LA ARSURI A GRUPULUI „JIU” ÎN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL

Din memoriile generalului de divizie Nicolae Pătrășcoiu

Ing. Mircea Nicolae Pătrășcoiu

De pe acoperișul unei case tip conac țărănesc, pe șoseaua națională Târgu-Jiu-Bumbești,, comandantul Companiei 7 din Regimentul 18 infanterie Tudor Vladimirescu, sublocotenentul Nicolae Pătrășcoiu, observa desfășurarea luptei la moara Rebedea el a observat cu binoclu, instalarea legăturilor telefonice inamice între Sâmbotin și Podul Jiului (moara Rebedea); peste Jiu nici o mișcare de trupe inamice.

În schimb însă, pe drumul în pantă între Sâmbotin și Arsuri, încrucișare de călăreți la trap.

După o jumătate de oră, se porni o ploaie care se întetea. La moara Rebedea și pe malul drept al Jiului de mijloc, inamicul aruncă rachete albe.

Trec câteva minute și artileria inamică trage, rar la început, apoi violent, de-a lungul și la sudul pârâului Tetila. Companiile de aici se retrag și proiectilele cad și asupra Companiei 7/18.

Artileria inamică nu putea coborâ munții venind de la Buliga decât pe drumul Buliga-Schela-Arsuri-Sâmbotin, iar de la Schela să se îndrepte și spre Hurez sau Rugi.

După întârzierea ce exista între detunătura de la gura țevii și momentul explodării proiectilului, precum și după direcția de sosire a proiectilelor, comandantul Companiei 7/18 deduce că artileria inamică este foarte aproape, dacă nu pe la Sâmbotin în tot cazul pe dealurile Arsurilor.

Comandantul Companiei 7/18, este originar din Arsuri și nu se

știe nimic de soarta a lor săi. Un gol se produce în sufletul lui la gândul că frontul nu se va putea menține și într-o retragere pe care o simte că se apropie, din moment în moment, se vede rănit și nevăzut de nimeni, ca atâția din camarazii săi.

Departate în stânga se profilează o linie de trăgători din 5 Vânători înaintând spre Jiu. Rămânerea lui pe loc nu mai are nici un rost. Un reviriment brusc pe urma unei lacrimi de deznădejde: decât o moarte în retragere, ori pironit locului, mai bine una în atac.

O putere nevăzută îl împinge spre locurile copilăriei cotropite de dușmani. În aer plutesc sufletele străbunilor neînfricați ai plaiurilor oltene.

Îl cheamă la răz bunare glasul muicii sale, tulburată în somnul etern, de puhoiul nestăvilat al barbarilor civilizați, care dau foc șiucid în numele Dumnezeului lor național.

Este ziua Sfintei Paraschiva, 14 octombrie 1916, ziua mamei sale.

În darea de seamă nr. 62, înaintată de comandantul companiei 7/18, sublocotenentul Nicolae Pătrășcoiu, din ordinul colonelului Constantin Jipa, scrisă sub imperiul unei puternice emoții, asupra desfășurării incursiunii de la Arsuri, acțiune din propria sa inițiativă, se poate citi:

„Dau ordin Comapaniei 7/18 să atace în direcția Sâmbotin-Dealul Mare și să ajungă la Arsuri, unde Compania a stat în cantonament un an de zile și de unde a plecat pe front în ziua mobilizării. Oamenii cunosc bine regiunea”.

Ajung fără incident în zăvoiul Jiului și trec pe malul drept prin vad cu aproape toți oamenii Companiei și o bună parte din vânători. Patrulare puternice fixe inamice încearcă oprirea trecerii; ele au fost respinse și mișcarea înainte, reluată.

Hățişul zăvoiuului, bura de ploaie și ceața mă protejează în înaintare și îndemn oamenii, ajung la ieșirea de sud-vest a satului Sâmbotin (mahalaua Copitoi), În acest moment efectivul ce-l conduc este de aproximativ 70-80 de oameni.

Sâmbotinul este înțesat de inamici și de îndată ce ies din grădini, peste drumul mahalalei Copitoi, în lunca de sub Deal, aceștia mă primesc cu focurile a două mitraliere în flancul drept din botul dealului Sâmbotin (viile din Scări). Mitralierele trag prea sus și linia de trăgători se frânge în două: o parte face față la dreapta cu sublocotenentul Ion Vâlcu din Compania mea, iar cu cealaltă parte de sub focurile mitralierelor în unghi mort, după muchia botului de deal cu vii (viile de sub deal).

Artileria inamică trage și acum cu violență la moara Rebedea. Îmi pare atât de aproape că nici un kilometru nu ne-ar despărți și intru în pădurea Ifrumea mult departe înaintea oamenilor mei, îndemnându-i.

Pe acest drum mă urmează, fără un minut de repaus, aproximativ 30 de oameni din Compania mea, istoviți după 3 zile și trei nopți de lupte și de marș în retragere de la muntele Sapa la Târgu-Jiu și înapoi la Tetila, în dimineața acestei zile.

Ajunși la drumul de pe Dealul Mare (Arsuri-Cartiu) la punctul numit Ifrumea, vedem urme proaspete de trăsuri trecute spre Cartiu-Turcinești.

Dau ordin să alerge câțiva oameni pe drum în această direcție, spre Cartiu. Rup aici legăturile telefonice, iar cu restul de oameni mă îndrept, în grabă spre nord către satul Arsuri și la ora 3h 30 min. p. m. Ajung la via Tecan, de unde se aude larmă și văd mișcare spre pivnițele de la via Negrești (bifurcarea drumurilor Arsuri-Cartiu și Arsuri-Sâmbotin). Tragem focuri de salvă apoi focuri repezi și: Înainte!

Nădăduiesc să fie aici artileria inamică. Urmărim cu focuri pe fugarii ce o apucă pe drumul Sâmbotinului, spre Pajiște, prin pădure și grădini cu baionetele inamice se duc spre Sâmbotin.

Las aici, la bifurcația drumurilor, pe plutonierul major Grigore Păsărin să pună o pază de o grupă pe drumul spre Sâmbotin spre a preîntâmpina cu focuri pe inamicul ce ar veni de la Sâmbotin, pentru a-l deruta, iar cu restul de oameni și cei ce ar mai sosi din urmă să mă ajungă în grabă, după ce vor termina cu urmărirea lor până departe petrecându-i cu foc pe văi. Sunt atât de încălzit, cu toată vremea

răcoroasă și bura de ploaie, că nu mai pot suporta mantaua și o arunc. Mă avânt singur înainte și trag cu carabina în fiecare casă de pe linia satului de unde văd ieșind germani.

După o jumătate de kilometru de înaintare prin sat, cam prin dreptul Dosului Borzești, văd retrăgându-se prin Pajiștele spre Nord aproximativ două companii inamice în coloană de marș, urmate de cai cu samare (probabil eșalonul de luptă al mitralierelor sau vreun convoi cu muniții și hrană).

Curând încep a dispărea spre Est, după deal, către râul Sâmbotin.

De un sfert de oră artileria inamică nu mai trage și mă tem că am pierdut-o. Desigur că a înhămat și a fugit, dar oricum, drumul e greu de urcat în sat și din cauza ploilor drumul s-a desfundat, fiind nepietruit. Trebuie să prind cel puțin un tun până la ieșirea din sat spre Schela.

Alerg mereu înainte și la prima cotitură de drum mă întâmpină în galop un călăreț. Îiucid calul, el îmi scapă neatins prin văile din stânga.

Încă 200-300 de metri de fugă și la cotul uliței ce vine dinspre Zăfrazi apar înhămați, trăgând greu un cheson cu 2,4 și 6 cai. Rezemat de colțul casei de lemn a văduvei Sandală Lupulescu, în unghiul dinspre uliță și drum, trag mereu de cai. Omor și rănesc.

Gândul îmi este să omor cail întâi, fiindcă tunurile vor rămâne de la sine. Chesonul se răstoarnă, artileriștii sar de pe cai și taie atelajele.

Care cum poate trec în goană călare pe dinaintea mea, fiindcă alt drum de scăpare nu mai este. Agentul de legătură, soldatul gornist Florian Draica, stă aiurit lângă mine, când îi cer arma. Carabina mea nu mai funcționează, țeava este tare încălzită și palma stângă arsă.

Până să înfășor mâna într-o batistă și a lua arma soldatului, se face o mică pauză. Artileriștii mai apropiați, prinși la strâmtoare, aruncă revolverele, agită în sus batiste albe și vin încet în grup, țipând și bolborosind pe limba lor.

Uit de durerea mâinii și trag înainte fără a mai ochi, pe cât mai repede cu putință, numai zgomot de armă. Fug toți în toate părțile spre pârâul Bisericii și pârâul Cartiu.

Din urmă încep să-mi vină câte unul soldații. Alerg înainte după artileriștii scăpați pe drumul satului și la poarta casei părintești, un ofițer inamic, se aruncă pe cal ajutat de ordonanță.

Îlucid cu cal cu tot. Din scrisorile găsite în buzunarul său, de soldați, mai târziu, numele lui ar fi fost maior Gegner din regimentul 21 artilerie. A fost înmormântat ulterior la biserica din Arsuri la 200 de metri depărtare de locul unde a fost ucis.

Soldatul Florian Draica, desmeticit, mă ajunge pe drumul satului și-mi spune că sunt 8 tunuri mari și cai mulți, iar inamicul a fugit.

Îi dau ordin să încalce un cal și cu orice preț să ajungă la Tetila sau unde va găsi trupe inamice, ținând calea pe unde a venit și să raporteze ce a văzut, fiindcă timp de scris nu am.

Cu oamenii care sosesc, continui drumul în goană spre nord până la Schela, de unde petrecem cu focuri pe cei întârziați cu scoaterea cailor de prin curțile satului Arsuri. Drumul e plin de căruțe și chesoane părăsite până la Schela.

Ne retragem fiindcă se înoptează și cartușele sunt pe sfârșite. Ne retragem la tunuri, unde găsesc o baterie în poziție și alta înșirată pe drumul satului.

Mă muncește gândul cum să trag cu ele cel puțin 2-3 proiectile spre Schela, când soldatul Constantin Procopie raportează că știe să tragă cu tunul, fiindcă a făcut stagiul de 2 ani la artilerie.

Cu multă greutate, prin întunericul de nu-ți vezi mâna, întoarcem spre Schela un obuzier din cele așezate în poziție de tragere spre Sud.

Abia terminăm întoarcerea lui în tăcere, auzim dinspre pâraul Cartiu. Tragem în această direcție câteva focuri de pușcă și se face liniște.

Ajutoare nu mai sosesc. Este miezul nopții și suntem numai 16.

Una din două: soldatul Florian Draica a căzut în mâna inamicului, ori trupele inamice au fost respinse pe linia Jiului și se retrag spre Copăcioasa și atunci zadarnic aștept ajutor. În orice caz fără cartușe suficiente și numai cu o mână de oameni nu pot sta aici în mijlocul

satului.

Încaléc un cal din cei rămași și plec cu sergenții Grigore Miriuță și Gheorghe Pârvoțoiu în întâmpinarea ajutoarelor, lăsând pe plutonierul major Grigore Păsărin cu restul oamenilor să păzească tunurile, dar nu le spun intenția mea.

Pe drumul Arsuri-Sâmbotin, în dreptul viilor Negrești, pe la ora 1 noaptea, ne întâmpină o patrulă germană cu: „Wer da?”. Îi răspund pe cât mă pricep nemțește: „Deutcher soldat” și în momentul când descălec, o lanternă electrică ne luminează. Tragem și omorâm un german și rănim pe alții, care fug gemând, pe când noi ne continuăm drumul în mare grabă spre Jiu.

La Jiu, germanii aruncă rachete luminoase și se aud focuri de pușcă.

Ajunși la Sâmbotin văd luminile aprinse în câteva case, iar aproape de biserică se încălzesc la foc mare, soldați și în lumina focului, se văd coifurile ascuțite.

În grabă ne înapoiem la albia râului Sâmbotin. O companie inamică trece pe alături, grăbită spre nord și noi urmăm albia râului prin apă, pentru a nu face zgomot prin prundiș.

Suntem muiiați complet și ploaia începe să se întetească, cu vânt.

Din cauza întunericii și hățișului din zăvoiul Jiului, nu mai găsim vadul prin care am trecut. După multe cercetări în dreapta și în stânga ajungem pe prundiș la albia Jiului.

Găsesc prin întuneric 7-8 oameni de ai mei și din vânători, acoperiți cu foile de cort. Foile de cort se confundă cu prundișul albicios și oamenii de abia își rețin respirația, când aud tropotul calului meu, crezând că eu sunt inamic, după cum și eu cred că ei sunt inamici, când îi zăresc.

Recunoașterea se face în șoaptă. Ei sunt fericiți că nu au fost capturați de inamicul care este aproape și nu doresc să rămână pe loc cu nici un preț. Nu-i pot convinge că voi veni din nou cu trupă și când

intru cu calul în apă se iau și ei de mână în urma mea și o parte se îneacă. Restul pierde armele luate de puterea apei și abia scapă cu viață la mal. Cei doi sergenți scapă de asemenea de la înece.

Pe direcția pe care trec îmi șuieră gloanțele pe la ureche.

Apa a trecut peste cal și malul stâng al Jiului, abrupt, nu-l pot trece decât după o lungă băjbăire de-a lungul lui spre sud.

Scăpat de această primejdie, la trap și la galop, fără a întâlni pe cineva, decât șuieratul gloanțelor, ajung la casa bogătașului Rebedea din Tetila, unde găsesc la ora 4 dimineața, pe domnul locotenent – colonel Ion Coandă.

Gornistul Florian Draica adusese la timp știrea despre capturarea la Arsuri a tunurilor germane.

Domnul colonel Constantin Jipa luase la cunoștință de acest fapt prin locotenentul Liviu Teiușanu.

Abia sosit, domnul locotenent-colonel Ion Coandă îmi ordonă să-mi adun Compania cum voi ști încă în cursul nopții și cu orice preț să ajung din nou la tunuri. Astfel nu voi fi crezut de nimeni.

Locotenentul Liviu Teiușanu se oferă să mă ajute cu mitralierele sale, dar când ajungem aproape de Jiu, mă părăsește.

Plec și eu la artileria noastră și rog pe locotenentul Gheorghe Ionescu din compania 5 artilerie (veche cunoștință de gimnaziu) să-mi dea doi buni artileriști ochitori-trăgători, ceea ce și face cu bucurie.

Ajuns la podul Jiului cu cei doi artileriști, întâlnesc pe domnul locotenent-colonel Ostroveanu, la moara Rebedea. Îl rog să grăbească atacul fiindcă altfel pierd tunurile capturate la Arsuri.

Inamicul a pierdut de ieri legătura cu Cartiu-Turcinești și totuși se mai încăpățânează să reziste la Sâmbotin și dealul acestuia.

Trec Jiul cu artileriștii. Urmărim malul drept la confluența Jiului cu râul Sâmbotin și în galopul cailor ajungem iarăși prin Copitoi în lunca de sub Dealul Mare, pe care îl urcăm în trap și galop. De pe deal văd fanioane albe ridicându-se pe dealul Sâmbotin.

În satul Arsuri privind un tânăr telefonist, care plânge și nu-mi

răspunde decât: „Ich bin Beobachter” (observator), fiindcă de câte ori mă uit la el mă imploră în genunchi: „Verzeihung” (iertare).

Soarele a ieșit de o jumătate de oră de după dealuri și din părul înalt din mijlocul bateriilor, amenajat ca observator de germani, văd bine cu binoclu retragerea inamicului prin Hurez și Rugi de la Cartiu și Turcinești.

Trupă amică nu se vede și obuzierele noastre de la Căineni amenință să ne lovească. Încălecăm din nou pe cai și pornim cu prizonierul în întâmpinarea trupelor. Nici un om din cei rămași aseară aici cu plutonul Grigore Păsărin nu erau la tunuri.

Bătrânul Gheorghe Tomi, singurul suflet de om rămas în sat, ascuns într-un butoi, ne asigură că au trecut prin Arsuri la vale nemți: „Câtă frunză și iarbă”.

Plutonierul major Grigore Păsărin, împreună cu oamenii rămași, după o noapte de spaimă că vor fi făcuți prizonieri, ies acum din adăposturile de peste noapte și vin la tunuri. Trimit un om cu prizonierul la Tetila.

De data aceasta tragem câteva proiectile la Nord de Hurez și Nord de Rugi în batalioanele inamice ce se retrag în coloană de marș și tragem apoi neconținut în convoaiele inamice ce se văd retrăgându-se de la vama Veche spre poiana Mihai Viteazul. Pe la orele 12 sosesc timid trupe amestecate din batalionul II/18 cu sublocotenentul Ion Vâlcu și alți ofițeri din 71 și 5 Vânători.

Inamicul nebănuit a fi așa de aproape se instalase în zorii zilei în tranșeele luate de batalionul II + 18 Gorj (șanțurile-adăpost în picioare a fost săpate de Compania 7/18 în 1915-1916) la ieșirea de Nord a satului Arsuri (1200 metri depărtare de poziția tunurilor capturate).

Mergând călare în capul coloanei, sunt primit cu focuri de mitraliere și pușcași încă înainte de a ieși din sat.

Împart grupul de aproximativ 40 de oameni în două: sublocotenentul Ion Vâlcu cu o parte la Apus de șosea și cealaltă parte o dirijez la Est de șosea în râul Sâmbotin.

Mă înapoiez la tunuri pentru a scurta trecerea. În acest timp sosește și restul batalionului II/18 ca și restul trupelor domnului locotenent-colonel Ostroveanu.

Sublocotenentul Nicolae Comșa în după amiaza zilei se urcă pe acoperișul casei părintești, între mine și inamic și prin releu de oameni, îmi comunică distanța și efectul tragerii. Trag apoi pentru a sparge șoseaua strategică Buliga, între Vama veche și Poiana lui Mihai Viteazul, pentru a face imposibilă retragerea convoaielor inamice, obligate să se scurgă pe această grea pantă.

Lupta se angajează bine când sosesc în ajutor câteva tunuri de munte și artileriștii noștri.

Inamicul nu poate răspunde cu focuri de tun, dar se apără vitejește din poziția întărită pe care au întors-o și nu cedează decât târziu noaptea. În timpul nopții se retrage până la Poiana lui Mihai Viteazul lăsând patrule la înălțimea Schela și mina de antracit, pe râu.

În seara zilei de 15 octombrie 1916 predau cu chitanță, din ordinul domnului colonel Constantin Jipa (comandantul Brigăzii 21 Mixtă) cele 8 obuziere cu chesoanele lor și 2 căruțe de telefoane domnului Scarlat Petrioanu comandantul regimentului 21 artilerie.

Dorind tuturor vrednicilor mei camarazi din regimentul 18 Gorj purtare de eroism, cu care s-au remarcat de la începutul războiului, urez viață lungă șefilor mei pentru a ne putea conduce cu luminile lor mintale la realizarea a tot ce dorește sufletul românesc de 1000 de ani: **„O ROMÂNIE MARE”**, de acum mai încrezători în forțele noastre unite: **„Cu Dumnezeu înainte să zvârlim peste hotare trufașul de dușman”**. În ziua de 16.10.1916, Marele cartier general (M.C.G.) publică următorul Comunicat Oficial nr. 63: „În valea Jiului trupele noastre își continuă ofensiva urmărind pe inamic, care se retrage în munți. Am luat prizonieri 19 ofițeri și 250 oameni de trupă bavarezi.

Sublocotenent Nicolae Pătrășcoiu cu unitatea sa a luat două baterii de 105 mm germane din Regimentul 21 bavarez. Piesele au fost imediat puse în acțiune contra inamicului și ne-au fost de mare folos

etc., etc.”

Comunicatul a fost reprodus în presa română, a beligeranților și a neutrilor. Corespondenții de război aliați din România au comentat faptul în ziarele pe care le reprezentau.

Un ordin de zi dat de M.C.G. care s-a comunicat mobilizaților de front și din interior.

Acestea sunt numai câteva din faptele eroice a unor figuri gorjene, în primul război mondial.

P.S.

„Un ofițer în rezervă a făcut o ispravă din acelea care trebuiau trecute alături de victorii în comunicatul oficial.

Sublocotenentul Nicolae Pătrășcoiu cu câțiva oameni ai lui au luat două obuziere de 105 mm la Jiu și a început a improșa din ele pe dușmani.

A făcut minunea fiindcă era pe pământul lui”.

NICOLAE IORGA